

Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника

Тетяна Качак

**АКАДЕМІЧНА
РИТОРИКА**

Методичні рекомендації

Івано-Франківськ, 2023

Качак Тетяна. Академічна риторика. Методичні рекомендації.
Івано-Франківськ, 2023. 84 с.

Авторка:

Качак Тетяна Богданівна, докторка філологічних наук, професорка кафедри початкової освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника

Рецензенти:

Воробець Олексій Дмитрович, кандидат філологічних наук, доцент доцент кафедри загального та германського мовознавства Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника

Литвин Наталія Богданівна, кандидатка філологічних наук, доцентка кафедри філології та перекладу Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу

Методичні рекомендації містять плани практичних занять з дисципліни «Академічна риторика», питання для обговорення та дискусій, таблиці й схеми, завдання для індивідуального проєкту, самостійної та контрольної роботи, програмові вимоги до іспиту, список навчальної літератури.

Видання адресовано здобувачам освітнього рівня ОР «Магістр» різних спеціальностей, аспірантам та усім, хто цікавиться ораторським мистецтвом, комунікацією в освітньому та академічному середовищі, презентацією наукових досліджень; викладає «Академічну риторіку» у ЗВО.

Рекомендовано до друку Вченою радою Педагогічного факультету Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника
(Протокол № 6 від 22 лютого 2023 р.)

© Тетяна Качак, 2023
© Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, 2023

ЗМІСТ

Передмова	5
Плани практичних занять	
Модуль 1. Академічна риторика. Теоретичні основи	
Практичне заняття № 1	7
Тема 1.1. Риторика як мистецтво, наука і навчальна дисципліна	
Практичне заняття № 2	8
Тема 1.2. Історія розвитку та особливості академічної риторики	
Практичне заняття № 3	9
Тема 1.3. Риторика та її закони	
Модуль 2. Риторична культура особистості /педагога і мистецтво переконання	
Практичне заняття № 4	10
Тема 2.1. Культура мислення та мовлення оратора	
Практичне заняття № 5	11
Тема 2.2. Невербальна культура оратора	
Практичне заняття № 6.....	12
Тема 2.3.Взаємодія оратора і слухачів	
Модуль 3. Сучасне академічне красномовство. Види і жанри	
Практичне заняття № 7.....	13
Тема 3.1. Жанри академічного красномовства: лекція і промова	
Практичне заняття № 8.....	14
Тема 3.2. Жанри академічного красномовства: наукова доповідь і академічна суперечка	
Практичне заняття № 9.....	15
Тема 3.3. Цифрові інструменти і технічні засоби академічних / публічних виступів і презентацій	
Індивідуальний проєкт. Підготовка та виголошення промови (виступу) на тему (вибрану самостійно), пов'язану із професійною діяльністю.....	
17	
Таблиці й схеми до тем	19
Завдання для контрольної роботи	41
Програмові вимоги до іспиту	73
Список навчальної літератури.....	79

ПЕРЕДМОВА

Мистецьке володіння словом, як і мистецтво переконання, є найважливішими інструментами взаємодії, співпраці, вирішення конфліктних ситуацій. Риторика як ораторське мистецтво, мистецтво переконувати є ключовим і базовим компонентом ораторської культури, ефективної комунікації, професіоналізму фахівців багатьох сфер – освітньої, політичної, соціальної, культурної, економічної та ін.

Методичні рекомендації містять плани практичних занять, питання для обговорення і дискусій, завдання для самостійної роботи з тем, які вивчаються у курсі «Академічна риторика» студентами різних спеціальностей освітнього рівня «Магістр». Ці теми належать до трьох модулів і стосуються теоретичних основ, історії розвитку й законів академічної риторики; проблеми риторичної культури особистості; особливостей основних жанрів академічної риторики.

В одному із розділів запропоновано таблиці й схеми, які сприятимуть кращому засвоєнню навчального матеріалу, вміщеному в підручнику «Академічна риторика». Завдання для контрольної роботи й програмові вимоги до іспиту допоможуть студентам здійснити самоперевірку й підготуватися до складання екзамену з дисципліни.

Методичні поради щодо виконання індивідуального проєкту спрямовані на формування практичних ораторських вмінь і навичок студентів.

Навчально-методичний посібник найперше адресовано тим, хто вивчає дисципліну «Академічна риторика».

ПЛАНИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Модуль 1. Академічна риторика. Теоретичні основи

Практичне заняття № 1

Тема 1.1. Риторика як мистецтво, наука і навчальна дисципліна

План

1. Риторика як мистецтво.
2. Риторика як наука та її зв'язок з іншими науками.
3. Академічна риторика та її функції.
4. Академічна риторика як навчальна дисципліна.

Питання для обговорення та дискусії

1. Як ви вважаєте, все-таки риторика – це мистецтво чи ні?
2. Чи доцільно ототожнювати поняття «ораторське мистецтво» і «ораторська майстерність»?
3. Чим відрізняється класична риторика від неориторики?
4. Чи вичерпною є сучасна класифікація родів і видів риторики?
5. Поясніть, як ви розумієте поняття «академічна риторика», «педагогічна риторика». Що спільного у них?

Завдання для самостійної роботи

1. З'ясуйте суть понять «академічна риторика», «риторична компетентність», «риторична культура».
2. Створіть інфографіку чи схему «Зв'язок риторики з іншими науками».
3. Складіть інтелект-карту «Основні види та ознаки академічного красномовства».

Практичне заняття № 2

Тема 1. 2. Історія розвитку та особливості академічної риторики.

План

1. Ораторське мистецтво Стародавнього світу.
2. Розвиток риторики в Україні.
3. Академічна риторика на сучасному етапі.

Питання для обговорення та дискусії

1. Як розвивалася риторика у Стародавній Греції та Римі?
2. Хто з ораторів Стародавньої Греції, на вашу думку, зробив найбільше для розвитку риторики як науки? Обґрунтуйте свою позицію.
3. Які ознаки мала риторика Середньовіччя та наступних епох?
4. Окресліть розвиток риторики в Україні й назвіть чинники, що сприяли цьому процесу.
5. В яких сферах сучасного життя навички ораторського мистецтва є необхідними і важливими?

Завдання для самостійної роботи

1. Опрацюйте «Слово...» Іларіона чи інший зразок ораторського мистецтва Київської Русі. Дайте йому характеристику з точки зору риторики.
2. Складіть хронологічні лінійки розвитку риторики у світі та в Україні. Порівняйте їх та зазначте відмінності.
3. Подайте історію розвитку риторики в Україні в інфографіці.
4. Опрацюйте статті В. Герман, присвячених проблемам академічної риторики на сучасному етапі.

Практичне заняття № 3

Тема 1. 3. Риторика та її закони

План

1. Класичне мистецтво переконання (логос, етос, пафос, топос).
2. Закони академічної риторики: ступеневої послідовності, концептуальний, моделювання аудиторії, стратегічний, тактичний, мовленнєвий, комунікативний, системно-аналітичний.

Питання для обговорення та дискусії

1. Які компоненти належать до класичного мистецтва переконання?
2. Поясніть, як ви розумієте основні категорії риторики – логос, етос, пафос, топос.
3. Що є предметом кожного розділу риторики?
4. Яку функцію виконують риторичні закони?
5. Обґрунтуйте доцільність використання риторичних законів у академічній риториці.

Завдання для самостійної роботи

1. Оберіть один із законів риторики та розкрийте його суть, продемонструйте, як працює цей закон на практиці (або на власному прикладі, або використовуючи риторичну діяльність інших).
2. Створіть пам'ятку «Закони академічної риторики».

Модуль 2. Риторична культура особистості /педагога і мистецтво переконання

Практичне заняття № 4

Тема 2.1. Культура мислення та мовлення оратора

План

1. Мистецтво переконання і критики: тези, аргументи, логічні докази. Прийоми і способи аргументації.
2. Логіка побудови виступу.
3. Мовленнєва культура оратора та її ознаки.

Питання для обговорення та дискусії

1. В чому полягає мистецтво переконання?
2. Які види аргументів ви знаєте? Розкрийте їх суть.
3. Назвіть дієві, на вашу думку, прийоми і способи аргументації. Обґрунтуйте свої твердження.
4. Охарактеризуйте основні фази та етапи підготовки публічного виступу.
5. Які ознаки комунікативно якісного мовлення є найважливішими в ораторському мистецтві?

Завдання для самостійної роботи

1. Розробіть різні типи плану виступу на тему «Важливість мистецтва переконання у повсякденному житті».
2. Створіть схему побудови виступу.
3. Проаналізуйте інфографіку «Прийоми і способи аргументації».
4. На основі аналізу алгоритму самоаналізу промови розробіть критерії оцінювання публічного виступу.
5. Створіть інтелект-карту чи рекомендації «Мовленнєва культура оратора».

Практичне заняття № 5

Тема 2. 2. Невербальна культура оратора

План

1. Невербальна комунікація: особливості й функції.
2. Класифікація та характеристика невербальних засобів комунікації.
3. Зовнішній вигляд оратора та культура поведінки.

Питання для обговорення та дискусії

1. В чому полягає невербальна комунікація? Яка її роль в академічній риториці?
2. На підставі яких критеріїв здійснюється класифікація невербальних засобів?
3. Які жести, пози та міміка є доречними під час академічної промови?
4. Яку роль в успішності промови та ефективності переконання слухачів відіграє просодика?
5. Назвіть правила проксемики, якими має керуватися промовець.

Завдання для самостійної роботи

1. Створіть інтелект-карту чи інтерактивний плакат «Невербальні засоби спілкування».
2. Використовуючи інфографіку, підготуйте постери про жести, позу, міміку, доречні під час публічного виступу. Постери можуть бути у вигляді пам'ятки, правил чи рекомендацій.
3. Підготуйте короткий відеосюжет з демонстрацією жестів, пози й міміки в конкретній риторичній ситуації та розкрийте їх значення.
4. Виголосіть підготовлену раніше промову, правильно використовуючи невербальні засоби комунікації.

Практичне заняття № 6

Тема 2.3. Взаємодія оратора і слухачів

План

1. Принципи взаємодії оратора та слухачів.
2. Психологічний стан оратора та налаштованість аудиторії.
3. Прийоми активізації та утримування уваги аудиторії.
4. Культура сприймання публічного виступу та уміння ставити запитання.

Питання для обговорення та дискусії

1. Які принципи взаємодії оратора і слухачів, на вашу думку, є основними?
2. Назвіть чинники, які забезпечують налагодження контакту оратора і слухачів.
3. Які типи аудиторії бувають і як повинен діяти оратор у кожній з них?
4. Назвіть прийоми утримування уваги аудиторії? Як в думаєте, чи у кожній аудиторії вони працюють однаково і є дієвими?
5. Які запитання є поширеними під час академічної риторичної діяльності (лекції, наукової промови)? Які функції вони виконують?

Завдання для самостійної роботи

1. Розробіть плакат 10 порад для оратора-початківця «Як налагодити контакт з аудиторією».
2. Сформулюйте 5 запитань до лектора, який виголосив лекцію на тему «Взаємодія оратора і слухачів».
3. Виголосіть підготовлену раніше промову з використанням прийомів активізації та утримування уваги аудиторії.

Модуль 3. Сучасне академічне красномовство. Види і жанри.

Практичне заняття № 7

Тема 3.1. Жанри академічного красномовства: лекція і промова.

План

1. Види і жанри академічної риторики.
2. Лекція як основний жанр академічної риторики.
3. Промова. Основні види та ознаки жанру. Етапи підготовки та виголошення.
4. Критерії аналізу та оцінювання ораторського виступу

Питання для обговорення та дискусії

1. Які жанри академічної риторики належать до монологічного, а які до діалогічного виду?
2. З яких компонентів складається структура класичної лекції?
3. Які відмінності між моделями класичної сучасної лекції?
4. Назвіть фази та етапи підготовки й виголошення промови. Чи наукова промова має свою специфіку?
5. Які критерії ви вважаєте ключовими в аналізі та оцінці лекції та науково-популярної промови?

Завдання для самостійної роботи

1. Підготуйте ментальну карту «Види і жанри академічної риторики».
2. Використовуючи метод діаграми Венна, укладіть схему відмінностей між класичною та сучасною лекцією як основним жанром академічної риторики.
3. Створіть план-схему «Підготовка і виголошення науково-популярної промови».
4. Попрацюйте з таблицею «Аналіз оцінювання ораторського виступу».
5. Зробіть відеозапис раніше підготовленої промови

Практичне заняття № 8

Тема 3.2. Жанри академічного красномовства:

наукова доповідь і академічна суперечка

План

1. Наукова доповідь (виступ) та етапи її підготовки.
2. Захист наукової роботи: структура виступу і поведінка оратора.
3. Академічна суперечка та її різновиди: дискусія, полеміка, диспут

Питання для обговорення та дискусії

1. Які основні ознаки наукової доповіді? Де використовуємо цей жанр академічної риторики?
2. Які компоненти формують структуру наукової роботи?
3. Назвіть етапи побудови промови на захисті наукової роботи.
4. У чому відмінність дискусії від полеміки? Які мовно-жанрові ознаки спільні у цих різновидів суперечки?
5. Які, на вашу думку, положення правил ведення суперечки є найважливішими? Обґрунтуйте власну думку, в використовуючи приклади.

Завдання для самостійної роботи

1. Підготуйте пам'ятку «Як провести оксфордські дебати», використовуючи цифрові інструменти сервісів Canva чи LearningApps.
2. Проведіть дискусію на тему, пов'язану з професійною діяльністю логопеда.
3. Обговоріть та проаналізуйте ситуації з практики логопедів з використанням аргументації, прийомів критичного мислення, полеміки.

Практичне заняття № 9

Тема 3.3. Цифрові інструменти і технічні засоби академічних / публічних виступів і презентацій

План

1. Мультимедійна презентація як один із елементів публічного виступу.
2. Інфографіка – засіб візуалізації змісту промови
3. Інтерактивні плакати та їх використання в академічній риториці.
4. Онлайн-сервіси та програми для створення презентацій та мультимедійного супроводу публічних виступів. Технічні засоби.

Питання для обговорення та дискусії

1. З якою метою використовують мультимедійні презентації в академічній риториці?
2. Визначте основні вимоги до мультимедійних презентацій.
3. Які функції у процесі презентації наукової доповіді виконує інфографіка?
4. Поміркуйте, яким чином можна використати інтерактивний плакат під час презентації результатів наукового дослідження.

Завдання для самостійної роботи

1. Створіть інфографіку чи мультимедійну презентацію до підготовленої і проголошеної на попередніх заняттях промови на тему, пов'язану із професійною діяльністю логопеда.
2. Підготуйте інтерактивний плакат «Моє наукове дослідження»
3. Підготуйте або візьміть участь у майстер-класі «Як створити ідеальну презентацію до лекції» чи онлайн-аукціоні методичних ідей «Як підготувати ідеальну промову».

ІНДИВІДУАЛЬНИЙ ПРОЄКТ

Впродовж вивчення дисципліни «Академічна риторика» студенти готують індивідуальний проєкт, суть якого полягає у підготовці та виголошенні промови (виступу) на тему (вибрану самостійно), пов'язану із професійною діяльністю. Це наскрізне завдання, яке слід виконувати на кожне практичне заняття, щоразу удосконалюючи текст промови, враховуючи здобуті знання, вміння і навички з «Академічної риторики».

Практичне завдання № 1. Оберіть тему для промови, пов'язану із вашою професійною діяльністю. Підготуйте промову на пів сторінки А 4.

Практичне завдання № 2. Удоскональте текст промови та розширте її до однієї сторінки тексту.

Практичне завдання № 3. Удосконалюйте текст промови, враховуючи поняття класичної риторики (логос, етос, пафос, топос), розділи і закони риторики.

Практичне завдання № 4. Удосконалюйте текст промови та її виголошення, враховуючи засади культури мислення і мовлення оратора; вибудовуючи тези, аргументи, логічні докази та використовуючи інші прийоми і способи аргументації; дотримуючись логіки побудови виступу.

Практичне завдання № 5. Удосконалюйте виголошення промови, враховуючи правильне використання засобів невербальної комунікації.

Практичне завдання № 6. Удосконалюйте текст промови та її виголошення, враховуючи принципи взаємодії оратора й аудиторії, використовуючи прийоми активізації уваги слухачів.

Практичне завдання № 7. Адаптуйте текст промови до виголошення в академічному середовищі як лекції. Оцініть свою промову, керуючись критеріями аналізу ораторського виступу.

Практичне завдання № 8. На основі вашої промови підготуйте питання для дискусії.

Практичне завдання № 9. Підготуйте інфографіку чи мультимедійну презентацію, як супровід до вашої промови, використовуючи цифрові інструменти та дотримуючись правил мистецтва презентації.

АЛГОРИТМ РЕАЛІЗАЦІЇ ІНДИВІДУАЛЬНОГО ПРОЄКТУ

ТАБЛИЦІ Й СХЕМИ ДО ТЕМ

Риторику сприймаємо як теорію ораторського мистецтва, науку красномовства і навчальну дисципліну

Порівняння класичної і сучасної риторики у ключових аспектах відображено у таблиці.

	Класична риторика	Неориторика
Часовий період	V ст. до н. е. і до II пол. XX ст.	Від 60-х років XX ст. і до сьогодні
Зміст	«Мистецтво переконання», мистецтво впливу промовця на слухачів	Наука «про пошук найпереконливіших аргументів та найвдаліших варіантів висловлювання; теорія і майстерність ефективного (доцільного, впливового, гармонійного) мовлення, публічного виступу і водночас ефективна комунікація в будь-якій галузі життєдіяльності
Предмет вивчення	Виступ оратора перед аудиторією	Закономірності мовленнєвої поведінки у різних ситуаціях

		спілкування, сферах діяльності
Коло інтересів	Проблеми створення ораторського тексту (формулювання його ідеї, теми, розробка концепції тощо), конструювання структури, композиції та мовного оформлення промов, пошуки способів ефективного запам'ятовування, удосконалення техніки мовлення, поведінки й культури оратора тощо	Те ж, що і в класичній риториці, але з урахуванням методів та досягнень найновіших гуманітарних наук: лінгвістики тексту, семіотики, герменевтики, психолінгвістики, теорії мовленнєвої комунікації.
Основні категорії (поняття)	Логос, етоп, пафос, топос	Окрім класичних, «риторична теорія діалогу» М.Бахтіна, «нова критика здатності судження» Р.Барта
Основні розділи	Інвенція, диспозиція, елокуція, елоквенція, меморія, акція, релаксація	Аргументативна та лінгвістична неориторика

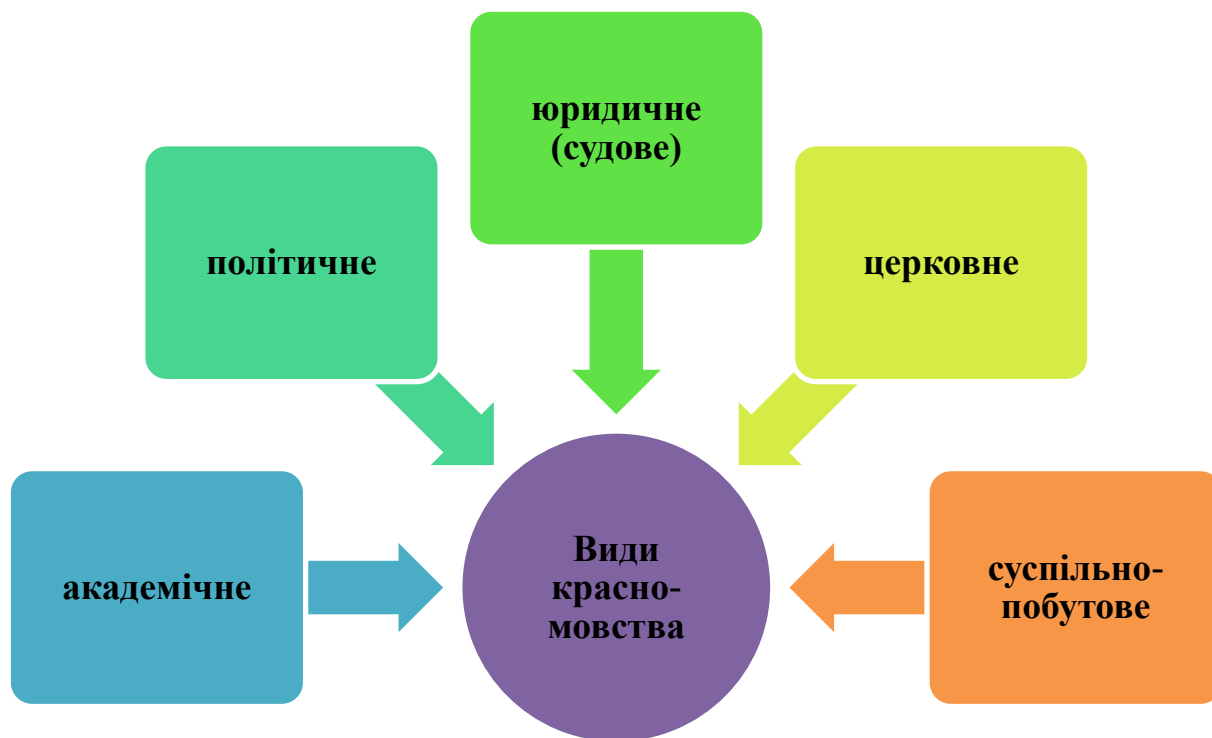
Зв'язок риторики з іншими науками (за Т. Ісаєнко та А. Лисенко¹)

Наука	Що вивчає?	Риторика	Спільне
Філософія	Загальні закони розвитку людини, природи, суспільства, формує світогляд особистості	Конкретні закони ефективної мисленнєво-мовної діяльності, сприяє формуванню цілісного світогляду людини	Формування світогляду особистості
Логіка	Загальні закони мислення, його форми, види	Вербальне мислення	Закони мислення
Етика	Мораль у всіх її вимірах і сферах функціонування	Моральну поведінку оратора, моральний зміст промови	Моральні закони

¹ Риторика: навч. посібн. (упор. Т.К. Ісаєнко, А.В. Лисенко). Полтава: ПолтНТУ, 2019. 247с. С. 16 – 17.

Психологія	Чуттєво емоційну сферу життєдіяльності людини, сферу підсвідомого і закони, які нею керують	Чуттєво емоційну сферу вербального мислення та мисленнєво-мовленнєвої переконуючої діяльності	Чуттєво емоційна сфера особистості
Поетика	Мистецтво поетичної мови	Мистецтво прозової мови	Мовленнєва діяльність, текст
Герменевтика	Розуміння тексту	Створення тексту	Текст
Стилістика	Закономірності функціонування мови в різних сферах спілкування	Використання стилістичного потенціалу мови у публічному мовленні	Мовленнєва діяльність, текст
Культура мови	Комунікативні якості мови у статиці	Комунікативні якості мови в динаміці	Мовленнєва діяльність

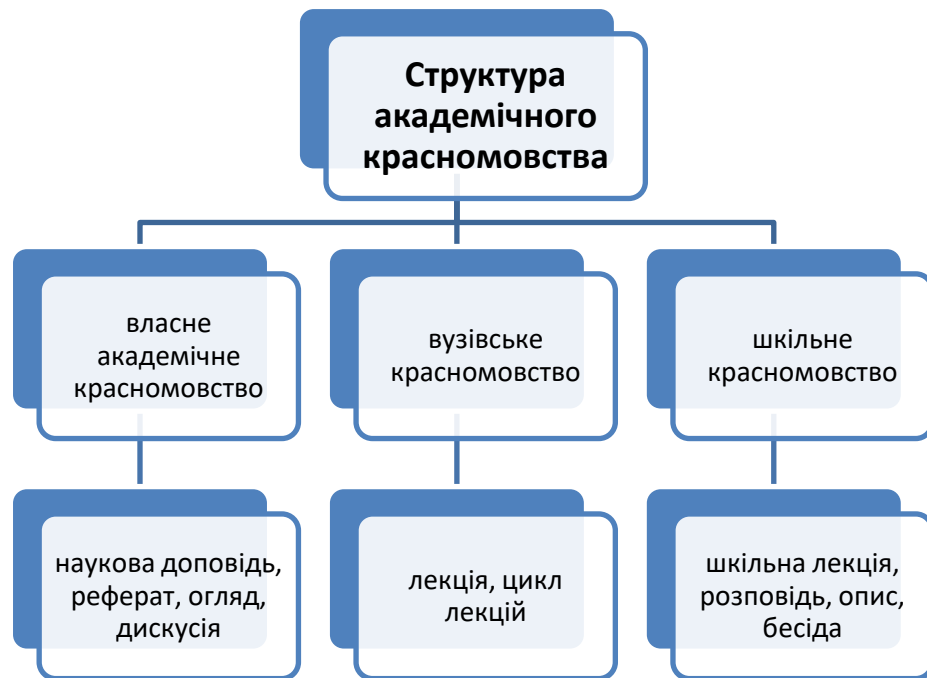
Види красномовства

Узагальнена таблиця родів і видів риторики (з урахуванням класифікації Г. Сагач)

А. Рід красномовства	Б. Вид красномовства
І. Соціально-політичне красномовство	Доповіді на соціально-політичні та політико-економічні теми. Звітна доповідь на зборах (конференції, з'їзді). Дипломатична промова. Військово-патріотична промова. Політичний огляд. Мітингова промова.
ІІ. Академічне красномовство	Лекція вузівська. Наукова доповідь. Науковий огляд. Наукове повідомлення чи інформація.
ІІІ. Судове красномовство	Прокурорська (звинувачувальна) промова. Промова громадського звинувачу. Адвокатська (захисна) промова. Промова громадського захисника. Самозахисна промова підсудного.
ІV. Соціально-побутове красномовство.	Ювілейна промова (або похвальна). Застільна промова – тост. Надгробне слово (поминальна промова).
V. Богословсько-церковне красномовство	Доповідь. Промова (на соборі) під час собору.

Структура академічного красномовства

Історія становлення і первинного розвитку ораторського мистецтва географічно пов'язана із територіями сімох стародавніх держав

Етапи сократичного методу полеміки

Риторична ситуація

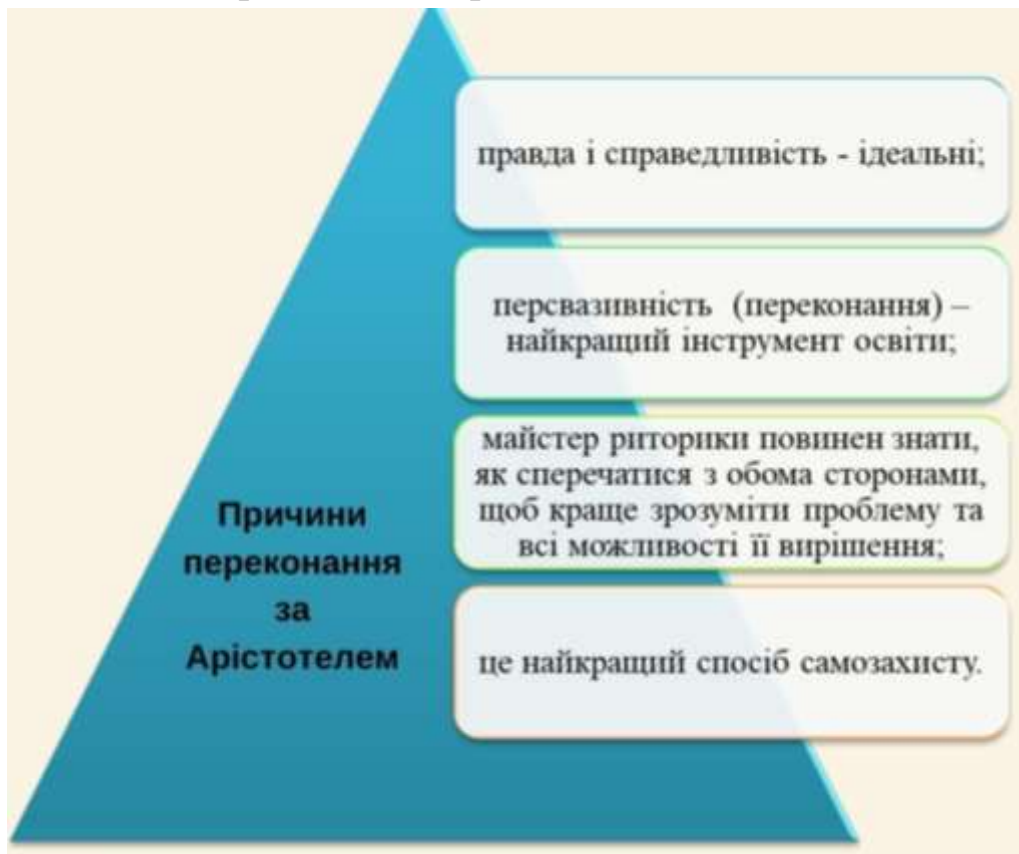
The Rhetorical Triangle

Закони риторики

Мистецтво переконання і критики

Критерії відбору аргументів

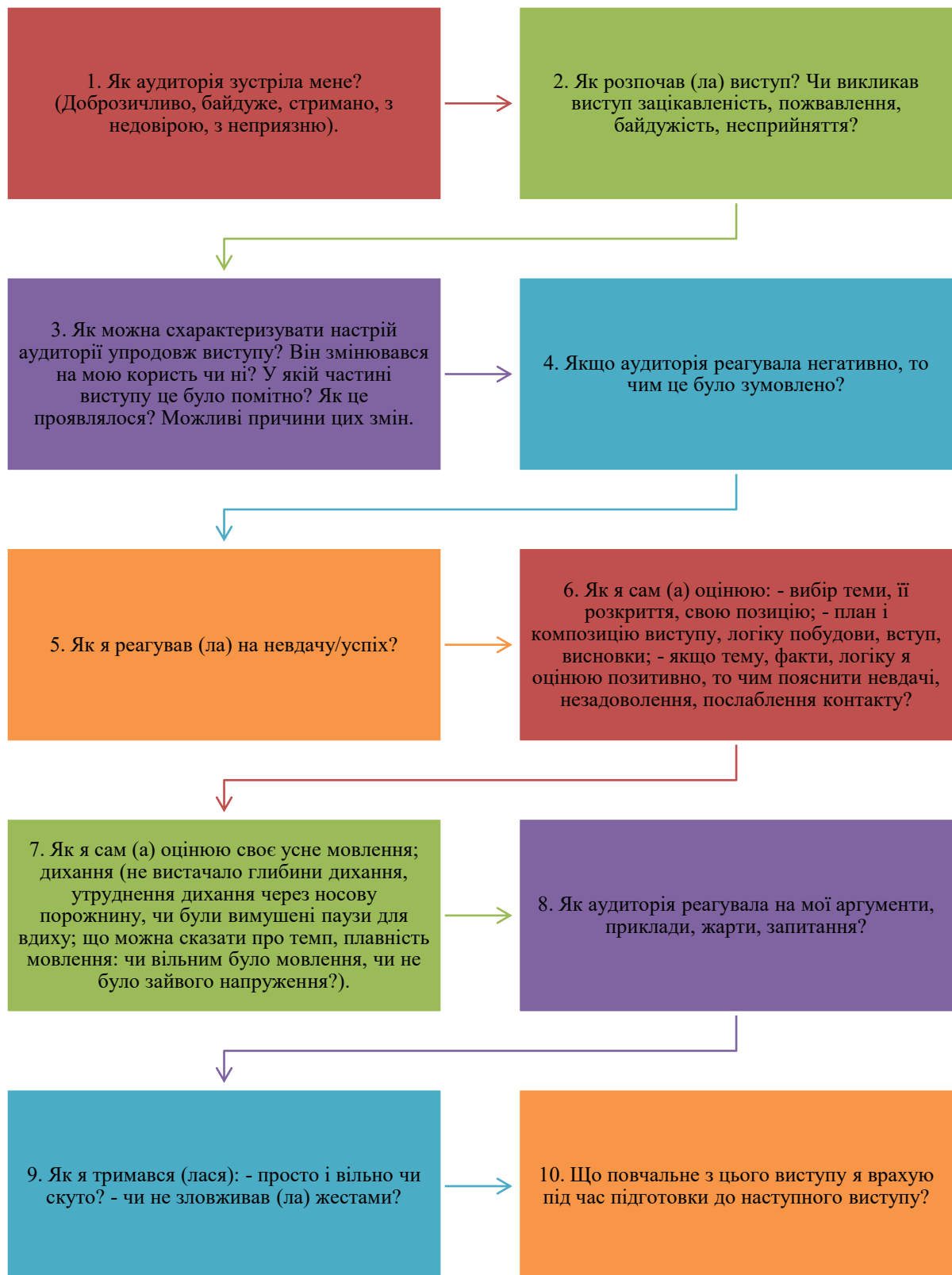

Пам'ятка «Як складати план виступу»

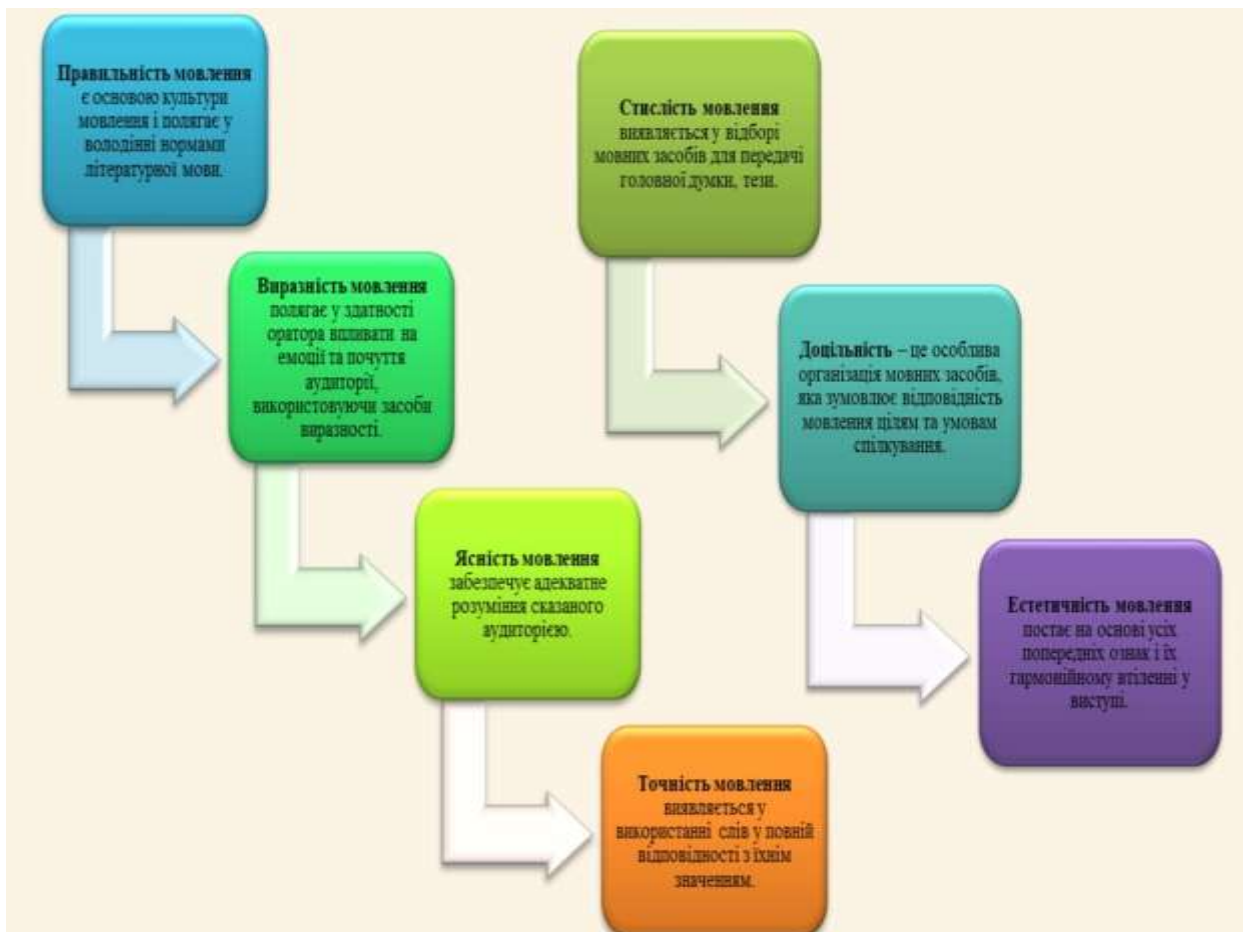
ЯК СКЛАДАТИ ПЛАН ВИСТУПУ

- З'ясуй, чому предмет твого обговорення важливий для слухачів, і визнач свою кінцеву мету.
- Вибери тему; якщо тему задано, проаналізуй її.
- Збери повчальний, практичний матеріал.
- Визнач головні пункти.
- Систематизуй матеріал; залиш тільки найліпше.
- Склади цікавий вступ.
- Підготуй захопливу кінцівку.
- Переглянь свій виступ; відшліфуй його.

Алгоритм самоаналізу виступу

Ознаки культури мовлення

Невербальні засоби комунікації

Основні функції невербальної комунікації

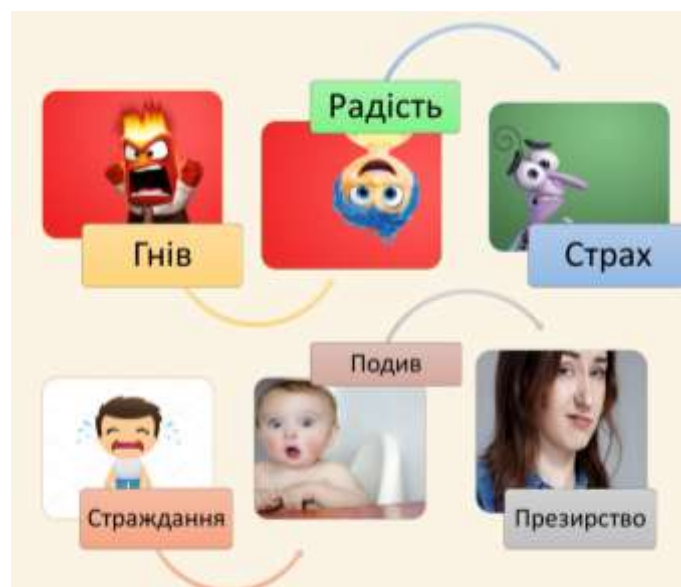
Кінесика

Жести: класифікація

Міміка

Поза. Параметри адекватної пози

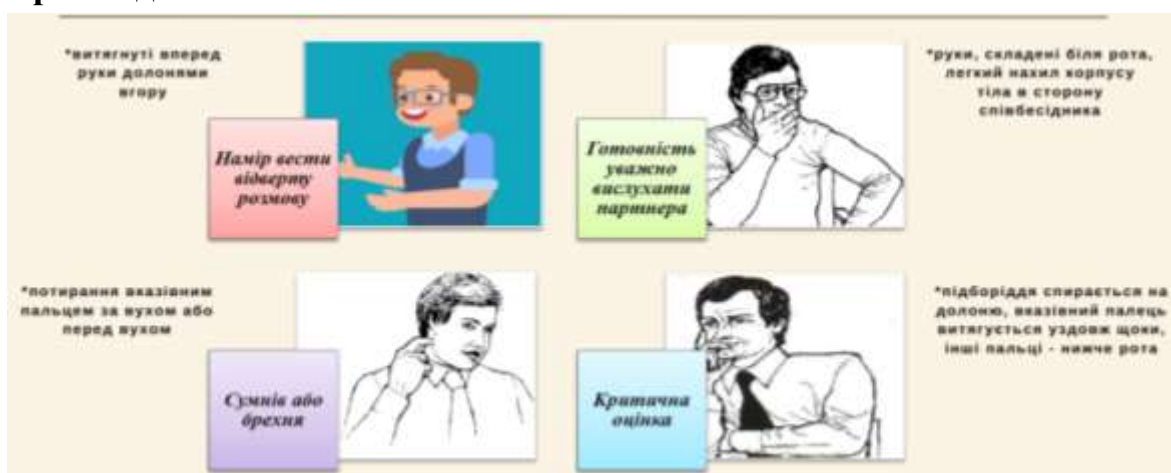
Зони спілкування (Е. Хол)

Основні поради щодо поведінки оратора перед аудиторією

Приклади значень жестів

Приклади значень жестів

П'ять правил жестикуляції під час виступу перед аудиторією

Жанри педагогічного мовлення (Н. Голуб)

№	Ознака	Групи жанрів	Приклади
1.	Форма	1) усні;	Пояснення, виступ, бесіда
		2) писемні;	Лист, щоденник, нарис
2.	Характер комунікації	1) офіційні;	Автобіографія
		2) неофіційні;	Втішання, гра
		3) умовно офіційний;	Пояснення матеріалу
3.	Комунікативна стратегія	1) навчальні;	Урок, пояснення
		2) дискурсивні;	Педрада, комплімент
4.	Структура	1) прості;	Подяка, прохання
		2) складні;	Виступ, інтерв'ю
		3) комплексні;	Конспект уроку
5.	Походження	1) первинні;	Порада, зауваження
		2) вторинні;	Промова, доповідь
6.	Комунікативна мета	1) інформаційні;	Інструктаж, заява
		2) переконувальні;	Виступ, дискусія
		3) етикетні;	Втішання; вітальна промова
		4) розважальні;	Конкурс, змагання
7.	Комунікативне минуле	1) реактивні;	Відповідь, згода
		2) ініціативні;	Прохання, лист
8.	Зміст	1) специфічні;	Записи в щоденнику
		2) універсальні;	Лист, подяка
9.	Концепція адресата	1) адресовані учням;	Пояснення, оцінювання
		2) адресовані батькам;	Запис у щоденнику
		3) адресовані колегам;	Виступ на педраді
		4) поліадресні;	Оголошення, дискусія
		5) Я-адресні;	Записи особистого змісту
10.	Концепція мовця	1) мовець – учитель;	Характеристика, коментар
		2) мовець – учень;	Відповідь на уроці
		3) змішаного типу;	Навчальний діалог
11.	Будова	1) монологічні;	Стаття, ювілейна промова
		2) діалогічні;	Бесіда з учнем, батьками;
		3) поліалогічні;	Дебати, дискусія
12.	Тональність	1) раціональні;	Узагальнювальне слово
		2) емоційні;	Привітання, похвала
13.	Параметр мовного втілення	1) клішовані;	Автобіографія, заява
		2) індивідуалізовані;	Похвала, пропозиція
14.	Характер підготовки	1) спонтанні;	Оцінювання відповіді
		2) частково підготовлені;	Виступ під час дискусії
		3) підготовлені	Наукова доповідь

Класична і сучасна моделі лекції як жанру академічної риторики

Ознаки	Класична лекція	Сучасна лекція
Зміст	Найбільш повне і основне джерело інформації для студентів	Одне із джерел інформації.
Мета	надати аудиторії цілісну, систематизовану, якомога ширшу інформацію з певної теми, курсу	важлива не так цілісна і систематична подача матеріалу, як зацікавлення здобувачів освіти темою, проблемою, яку слід вивчити
Побудова, складові	Вступ. Основна частина. Заклучна	Вступ. Основна частина. Рефлексія.

елементи	частина.	
Виклад	Усний, послідовний, в реальному часі.	Усний, послідовний, в реальному часі або у записі.
Спосіб викладу матеріалу і взаємодії з аудиторією	Переважно монологічний	Діалогічний, інтерактивний, який передбачає активний зв'язок з аудиторією.
Сприйняття	Слухання і конспектування.	Слухання, розглядання і активне обговорення; нотатки
Мова	Доступність та зрозумілість мовлення, пояснення використаних нових термінів та понять	
Засоби керування увагою аудиторії	Проста наочність (плакати чи малюнки, графіки й схеми, відтворені на дошці)	Кількавимірні медіа формати з аудіо- та відео компонентами, доповненою реальністю; візуалізація і моделювання процесів та явищ за допомогою цифрових технологій
Формат	Виголошення лекції в аудиторії перед студентами в реальному часі	Виголошення лекції не тільки в аудиторії, а й в онлайн-форматі як в реальному часі (синхронна взаємодія), так і в записі (асинхронна взаємодія)
Характер зворотного зв'язку	Активна роль доповідача і здебільшого пасивна роль слухачів, відкладений зворотний зв'язок	Активний, здебільшого негайний зворотний зв'язок

Приклад простого плану наукової промови

Тема: Предмет, завдання логопедії. Етіологія мовленнєвих розладів
1. Логопедія як наука. Предмет, об'єкт, мета і завдання логопедії. Зв'язок логопедії з іншими науками
2. Принципи та методи логопедії. Актуальні проблеми сучасної логопедії.
3. Причини виникнення розладів мовлення у дітей. Загальна

Приклад складного плану промови / наукового дослідження

Тема: Підготовка майбутніх логопедів до інноваційної діяльності в умовах інклюзивної дошкільної освіти	
ВСТУП	
1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ЛОГОПЕДІВ ДО ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УМОВАХ ІНКЛЮЗИВНОЇ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ	
1.1. Стан розробленості проблеми підготовки майбутніх логопедів до інноваційної діяльності в умовах інклюзивної дошкільної освіти у науковій теорії та освітній практиці	
1.2. Зміст та характеристика ключових понять дослідження	
1.3. Сутність та особливості інноваційної діяльності логопедів в умовах інклюзивної дошкільної освіти	
2. ДІАГНОСТИКА ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ ЛОГОПЕДІВ ДО ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УМОВАХ ІНКЛЮЗИВНОЇ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ	
2.1. Аналіз стану підготовки майбутніх логопедів до інноваційної діяльності в умовах інклюзивної дошкільної освіти	
2.2. Критерії, показники та рівні готовності майбутніх логопедів до інноваційної діяльності в умовах інклюзивної дошкільної освіти	
2.3. Організація дослідження та методика проведення констатувального етапу експерименту	
3. ДОСЛІДНО-ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНА РОБОТА З ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ЛОГОПЕДІВ ДО ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УМОВАХ ІНКЛЮЗИВНОЇ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ	
3.1. Модель підготовки майбутніх логопедів до інноваційної діяльності в умовах інклюзивної дошкільної освіти	
3.2. Обґрунтування та реалізація педагогічних умов підготовки майбутніх логопедів до інноваційної діяльності в умовах інклюзивної дошкільної освіти	
3.3. Аналіз результатів дослідно-експериментальної роботи	
ВИСНОВКИ	

Приклад цитатного плану

Тема: Види красномовства	
1. «Академічне красномовство – це ораторське вміння науковця та викладача, що доповідає про результати дослідження або популяризує досягнення науки».	
2. «Політичне красномовство – це виступ оратора, що виражає інтереси тієї чи іншої партії (політичної сили) або роз'яснює якусь суспільно-політичну ситуацію».	

Знаки партитури

1*	— знак акценту над наголошеними голосними для позначення наголосу;
2.	Паузи;
а)	I — коротка,
б)	II — середня,
в)	III — довга;
3.	Лейми:
а)	V — однокладова,
б)	VV — двокладова.
4.	_____ — пряма лінія під словом для визначення наголосу при посиленні звука;
5*	^ — підвищення тону;
6*	v — зниження тону;
7*	^v — інтонаційний перелом;
8.	----- — риски розтягнуті — уповільнити вимову;
9.	→ — стрілка означає: пришвидшити вимову;
10.	∪ — ліга (знак легато) — означає зв'язати слова, вимовляючи їх на одному диханні;
11*	^A — «зачин»: для позначення інтонаційної незавершеності;
12.	∪ — «фігура легато» при енкамбемані;
13.	<> — тупокутні дужки; в них беруться слова, які треба відмітити особливим тоном;
14.	[] — квадратні дужки, вписуються слова, що вимагають необхідного тону;
15.	┐┌ — фігурні дужки, що вказують на зміну адресата;
16*	* * — лапки; служать для позначення іронічного відтінку.

Аналіз публічного виступу

Чи зрозумілою є головна думка виступу?

Чи розкрита тема?

Чи тема є актуальною?

Чи доповідач не ухилявся від теми?

Чи витримана структура промови? (Чи вдалий початок? Чи в головній частині ґрунтовно розкрита тема? Чітко окреслені висновки?).

Чи нормативною є мова виступу? (беремо до уваги: норми літературної вимови, правильність мовлення, виразність, чіткість, тембр голосу, невербальні засоби).

Чи є цікавим виклад теми?

Чи впевнено почував себе доповідач?

Чи виступ є переконливим?

Чи вдалося доповідачеві утримати увагу аудиторії і упродовж якого часу виступу?

Чи вдалося доповідачеві встановити контакт з аудиторією?

Чи зумів доповідач обрати потрібну тональність, колорит спілкування?

Чи доповідач був щирим, доброзичливим?

Чи використано словник мовностилістичних засобів?

Чи були використані цитати, поетичні рядки? (що посилює емоційне сприйняття матеріалу).

Чи речення, як одиниця мовлення, укладені досить лаконічно; завершені; зосереджують увагу слухача на актуальності теми?

Зауваження (недогляди, змістовні помилки).

Поради для промовців М. Микитюк

1.	Налаштуйтеся на аудиторію.
2.	З'ясуйте, чи відповідає зміст вашої промови інтересам аудиторії, намагайтеся налагодити взаєморозуміння.
3.	Тримайтеся під час виступу впевнено, демонструйте тверду переконаність у своїх словах.
4.	Ваш погляд має бути спрямований на слухачів. Не уникайте поглядів, спрямованих на вас. Не дивіться в одну точку. Перш, ніж почати виступ, обведіть поглядом аудиторію, ніби ви хочете упевнитися, що вона готова до сприйняття ваших слів.
5.	Починайте говорити тільки після того, як настане тиша.
6.	Починайте промову з короткого звернення до аудиторії, після якого повинна пройти секундна пауза.
7.	З перших же слів уважно спостерігайте за реакцією аудиторії.
8.	Слідкуйте за чіткістю мови, не говоріть занадто швидко чи монотонно.
9.	Якщо ви помітите, що частина аудиторії слухає вас менш уважно, подивіться у її бік, ніби ви звертаєтесь саме до неї.
10.	Якщо ви помітили, що аудиторія втомилася, почніть говорити тихіше, а потім різко підвищити голос (але не наскільки, щоб це відчула аудиторія)
11.	Якщо ви помітили, що щойно сказані слова знайшли підтримку аудиторії, постарайтеся негайно розвинути розпочату тему.
12.	У момент, коли ви досягли позитивної реакції з боку аудиторії, перейдіть до головної теми виступу. Позитивні емоції, викликані вами у слухачів, допоможуть отримати схвалення ваших слів.
13.	У момент душевного підйому, викликаного схваленням аудиторії, не втрачайте самоконтролю.
14.	Провокаційні репліки не повинні виводити вас із рівноваги.
15.	Не вступайте під час виступу в дискусії, навіть якщо з місць чути провокаційні викрики. Скажіть, що після виступу ви із задоволенням дасте відповіді на будь-які питання. Цим виграєте час, щоб налаштуватися на дискусію. Крім того у ході подальшого виступу ви можете торкнутися питань, які знімуть необхідність у дискусії.
16.	В критичні моменти виступу говоріть впевнено, з акцентуванням кожного слова.
17.	Старайтеся неприємні для аудиторії місця промови підкріплювати прикладами і підкреслюйте, що лише насущна необхідність змушує вас звертатися до цієї теми; опісля згладьте гостроту деякими компліментами.

18. Не робіть узагальнюючих висновків, які не оправдані з раціональної точки зору, навіть якщо вам здається, що аудиторія їх чекає.
19. Ні в якому разі не подайте виду, що промова дається вам важко, що ви втомилися і в деяких моментах почуваєтеся невпевнено.
20. Закінчивши виступ, не забудьте подякувати присутнім за увагу. Ніколи не допускайте, навіть якщо велика спокуса, вшановувати себе після виступу чи задовольняти своє самолюбство «невмовкаючими» аплодисментами.

Вимоги до написання дипломної роботи

1. Тема дипломної роботи затверджується на засіданні кафедри і схвалюється вченою радою факультету інституту/університету.
2. У вступі обґрунтовується вибір теми, її актуальність; визначаються об'єкт, предмет, мета і конкретні завдання, гіпотеза дослідження, методи дослідження; Його наукова новизна та теоретична і практична значущість одержаних результатів; описується структура дипломної роботи.
3. Автор дипломної роботи повинен продемонструвати вміння методологічно і грамотно проводити дослідження, інтерпретувати, систематизувати і класифікувати одержані результати.
4. У роботі необхідно розкрити зміст дослідницької проблеми з урахуванням нових наукових підходів.
5. Дипломна робота має містити чітко сформульовані висновки, у яких подаються основні результати дослідницької діяльності студента, рекомендації щодо їх практичного використання.
6. Обсяг дипломної роботи - 50-60 сторінок друкованого тексту.
7. Дипломна робота має бути чітко структурованою із виділенням окремих її частин, абзаців, нумерацією сторінок, правильним оформленням покликань, виносок, цитат, висновків і списку використаної літератури (не менше 50 джерел), обов'язковим є використання літератури іноземними мовами.

8. Дипломну роботу оцінює рецензент. Керівник пише відгук, у якому висловлює думку щодо рекомендації дипломної роботи до захисту. Остаточну оцінку виставляють члени державної екзаменаційної на підставі рецензії та публічного захисту дипломної роботи.

Алгоритм ведення суперечки

ЗАВДАННЯ ДЛЯ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

ТЕСТИ

Модуль 1. Академічна риторика. Теоретичні основи

Лекція 1

1. Риторика – це:
 - a) мистецтво переконувати, мистецтво мовлення
 - b) наука про інформацію
 - c) мистецтво художнього й наукового слова
 - d) навчальна дисципліна про риторичні запитання

2. Риторика – це мистецтво створювати комунікативне повідомлення:
 - a) у формі музики
 - b) у вербальній формі
 - c) у формі живопису
 - d) у візуальній формі

3. Ораторська майстерність передбачає вміння:
 - a) виголошувати промови й вести політичну діяльність
 - b) виголошувати наукові доповіді й проводити наукові дослідження
 - c) писати художні твори
 - d) виголошувати промови й контактувати з аудиторією

4. Концепцію змістовної риторики як мистецтва переконання розвивали:
 - a) Ісократ, Платон, Квінтіліан, Ціцерон
 - b) Ісократ, Платон, Арістотель, Ціцерон
 - c) Ісократ, Платон, Квінтіліан, Арістотель
 - d) філософи й ритори школи Квінтіліана

5. Риторика – це наука, яка вивчає:
- a) способи переконання і впливу на аудиторію, методику проведення наукового дослідження
 - b) способи переконання і впливу на аудиторію, методику творення й виголошення промов
 - c) способи переконання і впливу на аудиторію, методику написання художньо-образних розповідей
 - d) способи логічного мислення й теорію філософії
6. До кола інтересів класичної риторики та неориторики не входить:
- a) теорія і майстерність ефективного мовлення, публічного виступу і ефективна комунікація в будь-якій галузі життєдіяльності
 - b) проблеми створення ораторського тексту, конструювання структури та мовне оформлення промов, поведінка й культура оратора
 - c) пошук найпереконливіших аргументів та найкращих варіантів висловлювання
 - d) закономірності мовленнєвої та морально-етичної поведінки в будь-якій галузі життєдіяльності
7. Риторика тісно пов'язана з іншими науками:
- a) етикою, логікою, лінгвістикою, філософією, психолінгвістикою, математикою
 - b) етикою, логікою, мовознавством, філософією, культурою мови, соціолінгвістикою
 - c) лінгвістикою, історією України, культурою мови, логікою, етимологією
 - d) поетикою, стилістикою, лінгвістикою, філософією, музикою, соціолінгвістикою

8. Основні види красномовства:
- a) соціально-політичне, академічне, наукове, прокурорське, адвокатське, богословське
 - b) соціально-політичне, академічне, судове, соціально-побутове, богословське
 - c) соціально-політичне, наукове, прокурорське, ювілейне, світське
 - d) поетичне, духовне, судове, академічне, політичне
9. До головних ознак академічної риторики не належить:
- a) дотримання логічних законів і правил
 - b) образне мовлення, історична правда і художній вимисел
 - c) точність мислення, конкретність і чіткість термінології
 - d) аргументованість, відсутність двозначності
10. Структуру академічного красномовства формують такі види:
- a) власне шкільне, вузівське, соціально-політичне
 - b) власне академічне, вузівське, шкільне
 - c) власне академічне, вузівське, соціально-політичне
 - d) власне шкільне, власне академічне, власне політичне
11. До завдань «Академічної риторики» як навчальної дисципліни не входить забезпечити засвоєння студентами знань:
- a) теоретичних основ академічної риторики, історії її розвитку
 - b) критеріїв аналізу та оцінювання художнього тексту
 - c) риторичної культури оратора та мистецтва дискусії
 - d) жанрів академічної риторики та мистецтва презентації промов
12. Під час вивчення «Академічної риторики» відбувається опанування:
- a) історичної риторики, теоретичної риторики, судової риторики
 - b) історичної риторики, теоретичної риторики, практичної риторики

- c) історичної риторики, теоретичної риторики, богословської риторики
- d) академічної риторики, педагогічної риторики, соціально-політичної риторики

Лекція 2

13. Красномовство вважали водночас мистецтвом та інструментом керування громадою:
- a) у Давньому Єгипті
 - b) у Стародавній Греції
 - c) у Давньому Китаї
 - d) у Давній Месопотамії
14. Арістотель винахідником риторики називає:
- a) Платона
 - b) Емпедокла
 - c) Горгія
 - d) Коракса
15. Давньогрецькі софісти – це:
- a) мудреці, вчителі математики й точних наук
 - b) мудреці, вчителі філософії, ораторського мистецтва та інших предметів
 - c) художники, вчителі мистецтв та інших творчих предметів
 - d) майстри, вчителі ремісництва
16. Найвидатнішими філософами і риторами Стародавньої Греції були:
- a) Марк Туллій Цицерон, Діонісій Галікарнаський, Марк Фабій Квінтіліан
 - b) Коракс, Лісій, Горгій, Ісократ, Сократ, Платон, Демосфен, Арістотель
 - c) Августин Аврелій, Тертуліан, Ян Гус, Климент, Іван Златовустий

- d) Митрополит Іларіон, Климент Смолятич, Кирило Туровський, Іван Вишенський, Інокентій Гізель, Феофан Прокопович

17. Принцип «риторика – майстер переконання» утвердив:

- a) Арістотель
- b) Горгій
- c) Цицерон
- d) Сократ

18. Канон, основні принципи композиції ораторської промови та виокремлено її частини вироблено у школі:

- a) Арістотеля
- b) Ісократа
- c) Платона
- d) Сократа

19. Суть методу полеміки Сократа (сократичного методу) полягає:

- a) у діалозі подібних думок і поглядів, пошуках істини з використанням запитань і відповідей
- b) у діалозі протилежних думок і поглядів, пошуках істини з використанням запитань і відповідей
- c) у синтезі подібних думок і поглядів, монологічній промові
- d) у синтезі протилежних думок і поглядів, монологічній промові

20. Погляди Платона на ораторське мистецтво зафіксовані у діалогах:

- a) «Горгій» та «Арістотель»
- b) «Горгій» та «Федр»
- c) «Федр» та «Арістотель»
- d) «Федр» та «Цицерон»

21. «Багато речей вигадано, щоб боронити міста, – казав він атенянам, – як от вали, мури, рови тощо... Але природа обачних людей має в самій собі особливу зброю, найбільш корисну і спасенну для вільних народів в їх боротьбі з тиранією. Що ж це за зброя? Це – недовірливість (супроти ворога). На ній будуйте! Доки ви її носите в собі, не станеться вам нічого злого» – цитата з промови, яка належить:
- a) Арістотелю
 - b) Демосфену
 - c) Платону
 - d) Сократу
22. Арістотель написав трактат «Риторика, або Про мистецтво риторики» у трьох книгах. Яке з наведених тверджень не стосується цього трактату:
- a) містить погляди філософа щодо риторики як науки, міркування про її місце серед інших наук, види красномовства, класифікацію промов
 - b) містить аналіз сократівської бесіди-діалогу
 - c) присвячений способам переконання і їхній ролі у промові
 - d) присвячений осмисленню стилю в риторичних жанрах, зокрема промові
23. Особливе значення у промові Арістотель надавав
- a) вишуканій мові
 - b) початку
 - c) висновкам
 - d) емоційній мові
24. Найвидатнішими філософами і риторами Давнього Риму були:
- a) Марк Туллій Цицерон, Діонісій Галікарнаський, Марк Фабій Квінтіліан

- b) Коракс, Лісій, Горгій, Ісократ, Сократ, Платон, Демосфен, Арістотель
- c) Августин Аврелій, Тертуліан, Ян Гус, Климент, Іван Златовустий
- d) Митрополит Іларіон, Климент Смолятич, Кирило Туровський, Івапн Вишенський, Інокентій Гізель, Феофан Прокопович

25. Представниками риторики середньовіччя і епохи Відродження були:

- a) Марк Туллій Цицерон, Діонісій Галікарнаський, Марк Фабій Квінтіліан
- b) Коракс, Лісій, Горгій, Ісократ, Сократ, Платон, Демосфен, Арістотель
- c) Августин Аврелій, Тертуліан, Ян Гус, Климент, Іван Златовустий, Леонардо Бруні
- d) Митрополит Іларіон, Климент Смолятич, Кирило Туровський, Івапн Вишенський, Інокентій Гізель, Феофан Прокопович

26. Відомими українськими ораторами були:

- a) Марк Туллій Цицерон, Діонісій Галікарнаський, Марк Фабій Квінтіліан
- b) Коракс, Лісій, Горгій, Ісократ, Сократ, Платон, Демосфен, Арістотель
- c) Августин Аврелій, Тертуліан, Ян Гус, Климент, Іван Златовустий, Леонардо Бруні
- d) Митрополит Іларіон, Климент Смолятич, Кирило Туровський, Івапн Вишенський, Інокентій Гізель, Феофан Прокопович

27. Авторський курс «Про поетичне мистецтво», в якому риторику названо «царицею душ», розробив український філософ, викладач риторики:

- a) Інокентій Гізель

- b) Лазар Баранович
- c) Стефан Яворський
- d) Феофан Прокопович

28. Ідею трьох родів промов і вчення про три стилі, спираючись на естетику класицизму і принципи логічної трихотомії (зміст, експресивність, мова) розвинув:

- a) Інокентій Гізель
- b) Лазар Баранович
- c) Стефан Яворський
- d) Феофан Прокопович

29. Через використання діалогу, як процесу пошуку істини, називають українським Сократом:

- a) Інокентія Гізеля
- b) Феофана Прокоповича
- c) Стефана Яворського
- d) Григорія Сковороду

30. Через використання діалогу, як процесу пошуку істини, називають українським Сократом:

- a) Інокентія Гізеля
- b) Феофана Прокоповича
- c) Стефана Яворського
- d) Григорія Сковороду

Лекція 3

31. Риторична ситуація – це:

- a) ситуація чи обставина, за якої оратор припиняє промову
- b) ситуація чи обставина, за якої оратор має переконати аудиторію щось зробити, змінити її думку, вплинути на неї

- c) момент риторичних питань у промові
- d) момент переконання аудиторії тільки невербальними засобами

32. Який компонент не є складовою риторичної ситуації і не належить до «риторичного трикутника»:

- a) риторична мета
- b) риторична культура
- c) доповідач / комунікатор
- d) цільова аудиторія

33. Одне з основних понять (категорій) класичної риторики, що передбачає вибір доцільних словесних засобів, які ритор використовує для вираження задуму промови й аргументації висловленого у зрозумілій і переконливій для аудиторії формі:

- a) етос
- b) логос
- c) пафос
- d) топос

34. План промови, повнота змісту і словесні прийоми належать до категорії:

- a) логосу
- b) пафосу
- c) етосу
- d) топосу

35. Одна з основних категорій класичної риторики, яка відповідає за емоційне наповнення промови:

- a) логос
- b) пафос

- c) етос
- d) топос

36. Одна з основних категорій класичної риторики, зразкова суспільна й особиста морально-етична поведінка оратора, що потрібна для того, аби мати змогу впливати на слухачів і переконувати їх:

- a) логос
- b) пафос
- c) етос
- d) топос

37. Одна з категорій класичної риторики, Одна з категорій класичної риторики; стандартні мовні ситуації, у яких потрібне знання конкретних мовних кліше, наприклад, ситуації знайомства, спілкування в магазині, на зборах тощо:

- a) логос
- b) пафос
- c) етос
- d) топос

38. Перший розділ класичної риторики, в якому розробляється етап задуму, намірів, ідей, формулювання гіпотези майбутнього виступу, називається:

- a) Диспозиція
- b) Інвенція
- c) Елокуція
- d) Меморія

39. Другий розділ риторики, в якому формулюються основні поняття про предмет виступу і визначаються правила оперування поняттями, називається:
- a) Диспозиція
 - b) Інвенція
 - c) Меморія
40. Третій розділ класичної риторики, в якому розкриваються закони мовного вираження предмета спілкування, називається:
- a) Елоквенція
 - b) Акція
 - c) Елокуція
 - d) Меморія
41. Четвертий розділ риторики, призначення якого – допомогти оратору запам'ятати зміст промови так, щоб не розгубити не тільки фактичну інформацію, а й образність, цікаві деталі, називається:
- a) Елоквенція
 - b) Акція
 - c) Меморія
 - d) Інвенція
42. П'ятий розділ класичної риторики, призначення якого полягало в тому, щоб підготувати оратора зовнішньо і внутрішньо до виступу, називається:
- a) Елоквенція
 - b) Елокуція
 - c) Акція
 - d) Диспозиція

43. Основних законів у риторичі є:

- a) 5
- b) 6
- c) 7
- d) 8

44. Першим і найзагальнішим законом риторики, який забезпечує системність, цілісність мисленнєво-мовленнєвої діяльності, спрямованої на підготовку і виголошення промови, є:

- a) Концептуальний закон
- b) Системно-аналітичний закон
- c) Закон ступеневої послідовності
- d) Закон моделювання аудиторії

45. Базовим законом риторики, який передбачає пошук істини, що здійснює оратор, вдаючись до всебічного аналізу предмета з використання мисленнєвих операцій, інтелекту й генерації ідей, є:

- a) Концептуальний закон
- b) Системно-аналітичний закон
- c) Стратегічний закон
- d) Закон моделювання аудиторії

46. Закон, який передбачає системне вивчення аудиторії, створення її «портрета» на основі аналізу індивідуально-особистісних, соціально-демографічних та соціально-психологічних ознак слухачів, називається:

- a) Концептуальний
- b) Стратегічний
- c) Закон моделювання аудиторії
- d) Закон анкетування аудиторії

47. Формування програми дій для впливу на конкретну аудиторію передбачає:
- a) Закон ступеневої послідовності
 - b) Тактичний закон риторики
 - c) Стратегічний закон риторики
 - d) Концептуальний закон риторики
48. Формування якнайпереконливішої системи аргументів з метою доведення тези та ефективного інтелектуального й емоційного впливу на аудиторію передбачає:
- a) Стратегічний закон риторики
 - b) Концептуальний закон риторики
 - c) Тактичний закон риторики
 - d) Мовленнєвий закон
49. Змістовне, логічне та чуттєве мовлення, вміння використовувати експресивну лексику, невербальні засоби комунікації передбачено:
- a) Законом ефективної комунікації
 - b) Системно-аналітичним законом
 - c) Мовленнєвим законом риторики
 - d) Концептуальним законом
50. Систему дій суб'єкта з метою налагодження контакту («спілкування без перешкод»), тобто інтелектуального й емоційно-вольового взаєморозуміння та взаємодії промовця й аудиторії на всіх етапах риторичної комунікації як необхідну умову ефективної реалізації продукту мисленнєво-мовленнєвої переконуючої діяльності передбачає:
- a) Законом ефективної комунікації
 - b) Системно-аналітичним законом

- c) Мовленнєвим законом риторики
- d) Концептуальним законом

51. Аналіз якості та ефективності продукту мисленнєво-мовленнєвої риторичної діяльності передбачено:
- a) Законом ефективної комунікації
 - b) Системно-аналітичним законом
 - c) Мовленнєвим законом риторики
 - d) Концептуальним законом

Модуль 2. Риторична культура особистості /педагога і мистецтво переконання

Лекція 4

52. Переконання – це:
- a) спосіб впливу на слухачів з використанням системи невербальних засобів та примусу
 - b) спосіб впливу на слухачів з використанням системи нав'язування власної думки й примусу
 - c) спосіб впливу на слухачів з використанням системи логічних та емоційних (психологічних) аргументів для того, щоб довести слухачам свою думку, сформувавши в них нові погляди
 - d) спосіб впливу на слухачів з використанням системи вербальних засобів та самонавіювання
53. Головна думка, стисле й лаконічне вираження роздумів суб'єкта щодо обраної теми, запитань – це:
- a) аргументи
 - b) факти
 - c) тези
 - d) тема

54. Висловлювання, яке доводить істинність тези, обґрунтовує її (у монолозі оратора чи під час суперечки), або ж заперечує тезу опонента в суперечці, – це:
- a) факти
 - b) риторичні фігури
 - c) аргументи
 - d) риторичні речення
55. Процес доведення власної точки зору й переконання опонента в її прийнятності називають:
- a) аргументацією
 - b) риторичною ситуацією
 - c) доповіддю
 - d) диспозицією
56. Промова – це:
- a) усний публічний виступ, у якому оратор висвітлює закони й категорії риторики
 - b) усний публічний виступ, у якому оратор наводить виключно аргументи
 - c) усний публічний виступ, у якому оратор висвітлює певну інформацію з метою впливу на розум, почуття й волю слухачів
 - d) усний публічний виступ, у якому оратор дискутує з опонентами
57. До основних фаз та етапів підготовки до виступу не належить:
- a) докомунікативна фаза
 - b) комунікативна фаза
 - c) внутрішньокommунікативна фаза
 - d) посткомунікативна фаза

58. Докомунікативна фаза складається з таких восьми етапів підготовки до виступу:

- a) вибір теми, визначення основної мети виступу, моделювання аудиторії, збирання матеріалу, складання запитань до виступу, підготовки презентації до виступу, тренування, психологічної підготовки до виступу
- b) вибір теми, визначення основної мети виступу, моделювання аудиторії, збирання матеріалу, складання плану виступу, складання запитань до виступу, підготовки презентації до виступу, психологічної підготовки до виступу
- c) вибір теми, визначення основної мети виступу, моделювання аудиторії, збирання матеріалу, складання плану виступу, укладання основи виступу, тренування, психологічної підготовки до виступу
- d) вибір теми, визначення висновків виступу, моделювання аудиторії, збирання матеріалу, складання плану виступу, укладання основи виступу, запис відеовиступу, психологічної підготовки до виступу

59. Ознаками комунікативного якісного мовлення не є:

- a) правильність і виразність мовлення
- b) стислість і доцільність мовлення
- c) образність і метафоричність мовлення, розлогість формулювань
- d) ясність мовлення і відповідність нормам літературної мови

Лекція 5

60. Спілкування та обмін інформацією за допомогою не слів чи мови, а за допомогою міміки, жестів, тобто різних сигнальних та знакових систем називають:

- a) Невербальною комунікацією
- b) Вербальною комунікацією
- c) Інтерактивною комунікацією

d) Вербальною взаємодією

61. Наука про звукові коди невербальної комунікації –

- a) Паралінгвістика
- b) Кінесика
- c) Окулесика
- d) Гаптика

62. Наука про жести і жестові рухи, жестові процеси і жестові системи –

- a) Окулесика
- b) Гаптика
- c) Кінесика
- d) Паралінгвістика

63. Наука про мову торкань і тактильної комунікації –

- a) Проксеміка
- b) Гаптика
- c) Кінесика
- d) Паралінгвістика

64. Наука про мову очей і візуальну поведінку людей під час спілкування –

- a) Проксеміка
- b) Окулесика
- c) Кінесика
- d) Паралінгвістика

65. Засоби вокалізації промови – інтонація, гучність, тембр, тон, ритм, висота звуку, мовні паузи та їх локалізація в тексті – це:

- a) Паралінгвістичні засоби
- b) Екстралінгвістичні засоби

- c) Засоби окуlesiки
- d) Етикетні засоби

66. Забезпечуючи зоровий контакт з аудиторією, оратор повинен:

- a) дивитися на всіх слухачів таким чином, щоб не виділяти когось персонально
- b) дивитися на слухачів перших рядів і виділяти когось персонально
- c) дивитися на слухачів задніх рядів і виділяти когось персонально
- d) обрати собі одного-двох уважних слухачів і постійно дивитися на них

67. До п'яти правил жестикуляції під час виступу не належить:

- a) Не використовувати жести відкритості (жести розкритими руками у напрямку до слухачів)
- b) Не ховати руки за спину і не складати попереду трохи нижче пояса
- c) Не схрещувати руки на грудях і не класти їх у кишені
- d) Не займати руки сторонніми предметами

Лекція 6

68. Аудиторія буває різною. Та, яка поєднує в собі прихильних і байдужих визначається як:

- a) комбінована
- b) прихильна
- c) байдужа
- d) ворожа

69. До аспектів взаємодії оратора з аудиторією не належить:

- a) У кожній промові оратор має передбачити, як не втратити прихильних, здобути байдужих, заспокоїти агресивних слухачів, тобто налагодити контакт з аудиторією

- b) Ораторові потрібні знання предмета, освіта, володіння мистецтвом слова і вміння дискутувати, аргументувати свою думку, швидко реагувати і відбивати словесний «напад»
- c) У кожній промові оратор має передбачити серед аудиторії таких слухачів, які заздалегідь підготують йому запитання
- d) Прихильність аудиторії оратор має здобути власним достоїнством, відповідною риторичною поведінкою, глибокою і відповідно до ситуації та сфери емоційно виголошеною промовою, професійним володінням вербальними і невербальними інструментами риторики

70. Контакт зі слухачами в оратора виникає на основі:

- a) спільного осмислення певної теми, проблеми, обговорення однакових питань, сумісної мисленнєвої діяльності
- b) одночасного перебування в одному просторі
- c) дружби з окремими слухачами
- d) спільного осмислення певної теми, проблеми, приналежності до однієї нації

71. Прийоми, які дають змогу підвищити увагу аудиторії, зацікавити слухачів називають:

- a) засобами керування увагою слухачів
- b) засобами моделювання аудиторії
- c) технічними засобами
- d) засобами керування знаннями аудиторії

72. Запитання, на які можна відповісти однозначно й лаконічно називають:

- a) закритими
- b) риторичними
- c) відкритими
- d) альтернативними

73. Щоб одержати від співрозмовника низку відповідей «так» або створити атмосферу згоди, додати розмові інерції та змусити вимовити «так» на головне запитання (техніка Сократа), потрібно використати:

- a) спрямовувальні запитання
- b) підтверджувальні запитання
- c) провокаційні запитання
- d) прикінцеві запитання

Модуль 3. Сучасне академічне красномовство. Види і жанри

Лекція 7

74. До жанрів академічної риторики монологічного виду не належить:

- a) дискусія
- b) лекція
- c) наукова промова
- d) виступ на семінарі

75. До жанрів академічної риторики діалогічного виду не належить:

- a) дискусія
- b) виступ на колоквіумі
- c) полеміка
- d) дебати

76. Умову ведення діалогу, за якої сторони погоджуються спільно шукати істину і діяти в спільних інтересах, називають:

- a) діалектикою
- b) еристикою
- c) софістикою
- d) риторикою

77. Умову ведення діалогу, у якому всі сторони прагнуть тільки особистої користі, називають:
- a) діалектикою
 - b) еристикою
 - c) риторикою
 - d) софістикою
78. До жанрів педагогічного спілкування не належать:
- a) інформаційні
 - b) інформаційно-технічні
 - c) впливові
 - d) інформаційно-впливові
79. Лекція – це:
- a) усний довільний виклад матеріалу на певну тему чи з певної проблеми, основний жанр судової риторики
 - b) усний послідовний виклад матеріалу на певну тему чи з певної проблеми, одна з форм навчальних занять у закладах освіти
 - c) письмовий довільний виклад матеріалу на певну тему чи з певної проблеми, основний жанр богословської риторики
 - d) діалогічний виклад матеріалу на певну тему, основний жанр соціально-політичної риторики
80. Загальне уявлення про декілька обширних тем покликані дати лекції:
- a) вступні й підсумкові
 - b) оглядові
 - c) проблемні
 - d) настановчі

81. До підвидів науково-популярної лекції не належить:

- a) лекція-інформація
- b) лекція-демонтаж
- c) лекція-інструктаж
- d) лекція-репортаж

82. Усний публічний виступ, у якому оратор висвітлює певну інформацію з метою впливу на розум, почуття й волю слухачів називають:

- a) дебатами
- b) промовою
- c) лекцією
- d) піар-акцією

83. Те, про що йдеться у промові; те, що знаходиться в центрі розповіді, є її стрижнем, називають:

- a) темою
- b) мікротемою
- c) метою
- d) проблемою

84. Цільове призначення виступу; те, якого результату прагне досягти оратор, зважаючи на аудиторію, або яку психологічну реакцію прагне викликати у слухачів, називають:

- a) темою
- b) мікротемою
- c) метою
- d) проблемою

85. Специфіку визначення мети промови розглядає розділ класичної риторики:

- a) елокуція
- b) меморія
- c) інвенція
- d) акція

86. Перелік питань (проблем, суджень тощо), які будуть розглянуті в промові; логічний виклад, послідовну схему виступу за пунктами називають:

- a) темою
- b) тезами
- c) планом
- d) метою

87. План, в якому зазначені основні й додаткові питання, перелічено мікротеми і їх підпункти, називають:

- a) простим
- b) цитатним
- c) питальним
- d) складним

88. Композицію промови складають:

- a) вступ, мету, висновки
- b) вступ, зав'язку, висновки
- c) вступ, основна частина, висновки
- d) вступ, зачин, зав'язку, висновки

89. У формі нагадування, узагальнення, заклику, спонування, зазначення перспектив, ілюстративної кінцівки чи рефлексії може бути:

- a) вступ промови
- b) основна частина промови

- c) висновки промови
- d) мета промови

90. До критеріїв аналізу та оцінювання ораторського виступу не належить:

- a) культура мовлення, чистота мови, дотримання норм української літературної вимови
- b) виразність, дикція та інтонація
- c) орієнтація оратора в політичній ситуації
- d) орієнтація оратора в потоці інформації

Лекція 8

91. Жанр академічної риторики; різновид публічного мовлення, який містить розгорнутий виклад результатів наукового дослідження, певного питання, аналіз, обґрунтування та узагальнення наукових результатів, називають:

- a) науковою доповіддю
- b) лекцією
- c) соціально-політичною промовою
- d) ораторським мистецтвом

92. До особливостей наукового тексту не належить така ознака:

- a) обов'язково відображає ту чи іншу проблему, висуває гіпотези, орієнтує на нове знання, характеризуються доцільністю і раціональністю усіх положень, орієнтований на досягнення дослідницької мети та завдань
- b) має раціональний характер, складається із суджень, умовиводів, побудованих за правилами логіки науки і формальної логіки
- c) текст ґрунтується на образі, активізує почуттєвий світ його читача, не орієнтований на сферу раціонального мислення
- d) широке використання понятійного, категоріального апарату науки

93. Частина наукового тексту, яка описує дослідження і його результати, називається:

- a) вступна
- b) висновкова
- c) дослідна
- d) прикінцева

94. Нове знання, здобуте під час наукових діяльності та зафіксоване на носіях наукової інформації у формі наукового звіту, наукової праці, наукової доповіді, наукового повідомлення про науково-дослідну роботу, монографії чи статті, називають:

- a) науковим результатом
- b) науковою промовою
- c) науковою темою
- d) науковою гіпотезою

95. Один із видів наукових публікацій, де подаються кінцеві або проміжні результати дослідження, висвітлюються пріоритетні напрямки розробок ученого, накреслюються перспективи подальших напрацювань, називають:

- a) монографією
- b) усною промовою
- c) науковою статтею
- d) науковою доповіддю

96. Курсова робота – це :

- a) робота дослідницького характеру, в якій подано енциклопедичні знання
- b) колективна робота описового характеру, спрямована на відтворення здобутків інших

- c) самостійна робота дослідницького характеру, спрямована на вивчення конкретної проблеми
- d) робота описового характеру, побудована на компіляції

97. До структури наукової роботи не входить:

- a) план
- b) вступ
- c) презентація на захист
- d) основна частина

98. Вибір теми, її актуальність, мета і завдання обґрунтовуються у такій частині дипломної роботи:

- a) в основній частині
- b) в теоретичному розділі
- c) у вступі
- d) у висновках

99. До типових помилок у написанні та оформленні дипломної роботи не належить:

- a) нечітке формулювання теми дослідження
- b) зміст роботи не відповідає плану або не розкриває тему повністю чи в її основній частині
- c) у роботі не подано анотацій до кожного розділу
- d) кінцевий результат не відповідає меті дослідження, висновки не збігаються з поставленими завданнями

100. Типовими помилками студентів під час виступу-захисту дипломної роботи є:

- a) відповіді на питання з вказівкою сторінок у роботі, де про це йдеться
- b) поєднання вербальних і невербальних засобів спілкування

- c) детальний переказ теоретичних розділів, перевищення часового ліміту
- d) стислий огляд проведеного емпіричного дослідження з наведенням найважливіших цифр

101. Комуникативну ситуацію, яка виникає під час академічної риторичної діяльності в межах наукових чи науково-популярних дискурсів, що виражає будь-яке зіткнення думок, за якого кожна сторона відстоює власну позицію в процесі доведення і спростування та виявляє критичну оцінку погляду співрозмовника, називають:

- a) академічною лекцією
- b) академічною промовою
- c) академічною суперечкою
- d) академічною риторикою

102. Обов'язковий учасник суперечки, який висуває тезу, формулює спірні питання й висуває для обговорення; може висловлювати власну думку або представляти колективну позицію з якогось питання – це :

- a) аудиторія
- b) опонент
- c) пропонент
- d) оратор

103. За метою суперечки класифікують на:

- a) конструктивні (товариські) й деструктивні (ворожі)
- b) організовані та стихійні
- c) суперечки для досягнення істини, для переконання, задля перемоги, заради самого сперечання
- d) монологічні, діалогічні, полілогічні

104. Різновид публічної суперечки; один з жанрів діалогічного красномовства, форму колективного обговорення проблем називають:
- a) лекцією
 - b) диспутом
 - c) дискусією
 - d) полемікою
105. Різновид суперечки, у якій кожна зі сторін прагне відстояти власний, принципово протилежний від інших погляд, називають:
- a) лекцією
 - b) диспутом
 - c) дискусією
 - d) полемікою
106. Публічну суперечку між попередньо визначеними опонентами переважно на заздалегідь обрану наукову тему називають:
- a) дебатами
 - b) диспутом
 - c) дискусією
 - d) полемікою
107. Суперечки, які виникають у процесі заздалегідь організованих публічних обговорень питань, коли учасники викладають власні ідеї, програми, погляди на вирішення важливих громадських та державних проблем, називають:
- a) дебатами
 - b) диспутом
 - c) дискусією
 - d) полемікою

Лекція 9

108. Мультимедійні презентації в академічній риторичі використовують з метою:

- a) демонстрації знань ІКТ
- b) заміни вербального тексту мультимедійним контентом
- c) ілюстрування промови, презентації наочних матеріалів
- d) ілюстрування етапів проведеної підготовки промови

109. Неправомірною є така вимога до змісту презентації:

- a) кожен слайд має відображати одну думку
- b) у заголовках мають бути тільки великі букви
- c) загальна кількість слів не повинна перевищувати 50
- d) текст має складатися з коротких слів та простих речень

110. Неправомірною є така вимога до змісту презентації:

- a) рядок має містити 6 – 8 слів
- b) слайди мають бути не надто яскравими
- c) кількість блоків статистичних даних на одному слайді має бути не більше шести
- d) усі слайди презентації мають бути витримані в одному стилі

111. До критеріїв освітніх презентацій не належить:

- a) повнота розкриття теми
- b) структуризація інформації
- c) складна навігація
- d) відсутність граматичних, орфографічних і мовних помилок

112. До критеріїв освітніх презентацій не належить:

- a) наявність і правильність оформлення обов'язкових слайдів

- b) обґрунтованість і раціональність використання засобів мультимедіа та анімаційних ефектів
- c) використання засобів мультимедіа та анімаційних ефектів на кожному слайді
- d) придатність презентації для обраної цільової аудиторії

113. Добірку зображень, діаграм і мінімального обсягу тексту, що роблять огляд теми легкозрозумілим, називають:

- a) презентацією
- b) інтерактивним плакатом
- c) інфографікою
- d) інтерактивною інфографікою

114. Електронний освітній засіб нового типу, який забезпечує високий рівень задіявання інформаційних каналів сприйняття наочності навчального процесу, називають:

- a) презентацією
- b) інтерактивним плакатом
- c) інфографікою
- d) інтерактивною інфографікою

115. Перед створенням інтерактивного плаката не потрібно:

- a) визначити тему плаката
- b) визначити мету і завдання
- c) підготувати ватман
- d) продумати структуру майбутнього плаката та визначити взаємозв'язки елементів і розташування їх

116. Велику кількість готових шаблонів інфографіки можна знайти у програмі:

- a) Mentimeter
- b) Padlet.com
- c) Canva
- d) LearningApps

117. До поширених типів інфографіки не належить:

- a) статистична
- b) інформаційна
- c) риторична
- d) хронологічна

118. До поширених типів інфографіки не належить:

- a) процесуальна
- b) географічна
- c) інтерактивна
- d) порівняльна

119. Для створення мультимедійних презентацій найкраще підходить:

- a) Mentimeter
- b) Padlet.com
- c) Canva
- d) LearningApps

119. Для створення інтерактивних плакатів найкраще підходить сервіс:

- a) Mentimeter
- b) LearningApps
- c) Genially
- d) Padlet.com

ПРОГРАМОВІ ВИМОГИ ДО ІСПИТУ

Дайте розгорнуту відповідь на питання:

1. Риторика як мистецтво. Ораторська майстерність.
2. Риторика як наука.
3. Зв'язок риторики з іншими науками.
4. Класична і сучасна риторика: порівняльний аспект.
5. Загальні питання класифікації родів і видів красномовства.
6. Академічна риторика як вид ораторського мистецтва. Головні риси академічного красномовства.
7. Види і структура академічного красномовства.
8. Академічна риторика як навчальна дисципліна.
9. Історія ораторського мистецтва: від Давнього Світу до сьогодення.
10. Риторика у Стародавній Греції.
11. Риторична діяльність Сократа. Сократичний метод полеміки.
12. Внесок Платона у розвиток ораторського мистецтва.
13. Теорія риторики та вчення Арістотеля.
14. Елліністична риторика й ораторська проза Цицерона.
15. Риторика середньовіччя, епохи Відродження та пізніших часів.
16. Розвиток риторики в Україні.
17. Риторика Феофана Прокоповича.
18. Внесок Григорія Сковороди у розвиток української риторики як науки і мистецтва.
19. Академічна риторика на сучасному етапі.
20. Категорії класичної риторики: логос.
21. Категорії класичної риторики: етос.
22. Категорії класичної риторики: пафос і топос.
23. Розділи класичної риторики: інтенція.
24. Розділи класичної риторики: диспозиція.

25. Розділи класичної риторики: елокуція і елоквенція.
26. Розділи класичної риторики: меморія.
27. Розділи класичної риторики: акція.
28. Закони академічної риторики: ступеневої послідовності.
29. Закони академічної риторики: концептуальний.
30. Закони академічної риторики: моделювання аудиторії.
31. Закони академічної риторики: стратегічний і тактичний.
32. Закони академічної риторики: мовленнєвий, комунікативний, системно-аналітичний.
33. Мистецтво переконання і критики. Тези.
34. Мистецтво переконання і критики. Аргументи і логічні докази.
35. Прийоми і способи аргументації.
36. Логіка побудови виступу: до комунікативна, комунікативна і пост комунікативна фази.
37. 8 етапів до комунікативної фази побудови виступу.
38. Мовленнєва культура оратора та її ознаки.
39. Невербальна комунікація: особливості й функції.
40. Класифікація та характеристика невербальних засобів комунікації.
41. Зовнішній вигляд оратора та культура поведінки.
42. Принципи взаємодії оратора та слухачів.
43. Психологічний стан оратора та налаштованість аудиторії.
44. Прийоми активізації та утримування уваги аудиторії.
45. Культура сприймання публічного виступу та уміння ставити запитання і давати відповіді
46. Види і жанри академічної риторики.
47. Лекція як основний жанр академічної риторики.
48. Структура класичної і сучасної лекції.
49. Промова. Основні види та ознаки жанру.
50. Етапи підготовки та виголошення промови.
51. Види плану промови.

52. Обов'язкові структурні компоненти промови: вступ, основна частина, висновки.
53. Наукова доповідь (виступ). Особливості підготовки наукового тексту.
54. Вимоги до написання дипломної роботи.
55. Захист наукової роботи: структура виступу і поведінка оратора.
56. Академічна суперечка та її різновиди: дискусія, полеміка, диспут, дебати.
57. Мультимедійна презентація як один із елементів публічного виступу.
58. Інфографіка – засіб візуалізації змісту промови
59. Інтерактивні плакати та їх використання в академічній риториці.
60. Онлайн-сервіси та програми для створення презентацій та мультимедійного супроводу публічних виступів. Технічні засоби.

Створіть:

1. Інфографіку чи схему «Зв'язок риторики з іншими науками».
2. Інтелект-карту «Основні види та ознаки академічного красномовства».
3. Хронологічну лінійку розвитку риторики у світі.
4. Хронологічну лінійку розвитку риторики в Україні.
5. Інтелект-карту «Закони риторики».
6. Схему «Прийоми і способи аргументації».
7. Інтелект-карту «Мовленнєва культура оратора».
8. Алгоритм «Побудова виступу».
9. Схему «Невербальні засоби спілкування»
10. Алгоритм самоаналізу виступу.
11. Пам'ятку «Як налагодити контакт з аудиторією».
12. Інтелект-карту «Види і жанри академічної риторики».

13. Алгоритм «Критерії аналізу та оцінювання ораторського виступу»
14. Пам'ятку «Поради для промовців»
15. Алгоритм ведення суперечки.

Дайте визначення поняттям:

1. Академічна риторика
2. Академічна суперечка
3. Акція
4. Аргумент
5. Аргументація
6. Аудиторія
7. Дебати
8. Дипломна робота
9. Дискусія
10. Диспозиція
11. Диспут
12. Елоквенція
13. Елокуція
14. Етос
15. Жанри академічної риторики
16. Жести
17. Закон ефективної комунікації
18. Закон моделювання аудиторії
19. Закон ступеневої послідовності
20. Закони академічної риторики
21. Засоби керування увагою аудиторії
22. Інвенція
23. Інтерактивний плакат
24. Інфографіка

25. Кінесика
26. Класична риторика
27. Композиція промови
28. Контакт зі слухачами
29. Концептуальний закон риторики
30. Культура мовлення оратора
31. Курсова робота
32. Лекція
33. Логос
34. Меморія
35. Мета промови
36. Міміка
37. Мовленнєвий закон риторики
38. Наукова доповідь
39. Наукова стаття
40. Невербальна комунікація
41. Невербальні засоби комунікації
42. Неориторика
43. Опонент
44. Ораторська майстерність
45. Ораторське мистецтво
46. Пафос
47. Педагогічна риторика
48. Переконання
49. План промови
50. Поза
51. Полеміка
52. Презентація
53. Промова
54. Пропонент

- 55. Просодика
- 56. Риторика
- 57. Риторична культура
- 58. Риторична ситуація
- 59. Риторичне запитання
- 60. Системно-аналітичний закон риторики
- 61. Стратегічний закон риторики
- 62. Тактичний закон риторики
- 63. Тези
- 64. Тема промови
- 65. Топос

СПИСОК НАВЧАЛЬНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Качак Т. Б. Академічна риторика. Підручник. Івано-Франківськ: Місто НВ, 2023. 216 с.
 2. Качак Т. Б. Академічна риторика. Силабус дисципліни. Івано-Франківськ, 2022. 12 с.
 3. Абрамович С. Д., Чикарькова М. Ю. Риторика. Київ: Центр навч. л-ри, 2004. 472 с.
 4. Академічна риторика: навчально-методичний посібник / Автор. колектив: Сивачук Н. П., Снігур І. М., Санівський О. М. Умань, 2013. 374 с.
 5. Белей Л. (2020) Мистецтво переконувати. *Український кризовий медіа-центр*. URL: <https://uacrisis.org/uk/pro-nas>
 6. Болсунов О. Жести оратора. Жестикуляція оратора. Навчання жестам. URL: <https://oratorske.com.ua/zhesty-oratora-zhestykuliatsiia-oratora-navchannia-zhestam/> (3.07.2022).
 7. Володимир Лис про Сократа, Данила Галицького, Фернандо Магеллана, Ісаака Ньютона, Шарлотту, Емілі, Енн Бронте». Київ : *Грані-Т*, 2008. 136 сторінок. Серія «Життя видатних дітей».
 8. Габідулліна А. Дидактичний дискурс та його мовленнєві жанри. *Мандрівець*. 2005. № 2. С. 63–67.
 9. Голуб Н. Б. Стилі і жанри педагогічного красномовства. *Педагогічна риторика: історія, теорія, практика : монографія* / [О. А. Кучерук, Н. Б. Голуб, О. М. Горошкіна, С. О. Караман та ін.] ; за ред. О. А. Кучерук. Київ : КНТ, 2016. 258 с. С. 69 – 87, С. 75.
 10. Демидюк В. Мистецтво переконання: 10 порад, книги та лекції, які зроблять вас переконливими. *Всвіт*. URL: <https://vsviti.com.ua/interesting/society/132629>. (17.11.2021) емошен.
- Українська мала енциклопедія : 16 кн. : у 8 т. / проф. Є.

Онацький. Накладом Адміністрації УАПЦ в Аргентині. Буенос-Айрес, 1958. Т. 2 : Д Є, кн. 3. С. 322 URL: http://encyclopedia.kiev.ua/vydaniya/files/use/first_book/part3.pdf.

11. Ковалинська І. В. Невербальна комунікація. К. : Вид-во «Освіта України», 2014. 289 с.

12. Кулик О. Д. Поняття рефлексії, її сутність та роль у методиці навчання української мови. *Українська мова і література в школі*. №3. 2014. С. 2–7.

13. Кучерук О. Історія красномовства крізь призму педагогічної риторики: європейський досвід. *Педагогічна риторика: історія, теорія, практика : монографія* / [О. А. Кучерук, Н. Б. Голуб, О. М. Горошкіна, С. О. Караман та ін.] ; за ред. О. А. Кучерук. Київ : КНТ, 2016. (258 с.) С. 47 – 68.

14. Кучерук О. Педагогічна риторика як об'єкт наукового дослідження. *Педагогічна риторика: історія, теорія, практика : монографія* / [О. А. Кучерук, Н. Б. Голуб, О. М. Горошкіна, С. О. Караман та ін.] ; за ред. О. А. Кучерук. Київ : КНТ, 2016. С. 7-25.

15. Макович Х. Я., Вербицька Л. О., Капітан Н. О. Словник термінів і понять з риторики. Львів, 2016. 140 с.

16. Мацько Л. І. Риторика : [навч. посіб.] / Л. І. Мацько, О. М. Мацько. [2-е вид., стер.]. К. : Вища шк., 2006. 311 с.

17. Микитюк М. В. Риторика. Курс лекцій. Навчальний посібник. Харків, 2004. 154 с.

18. Мідорі Недігер. Що таке інфографіка? Приклади, шаблони та поради з дизайнування інфографіки. *Vennngage*. URL: <https://ua.venngage.com/blog/what-is-an-infographic/> (27.08.2019).

19. Мовчан А. Суперечки, у яких не народжується істина. 30 правил деструктивної полеміки у Фейсбукі. *Фокус*. URL: <https://focus.ua/uk/opinions/507234-spory-v-kotoryh-ne-rozhdaetsya-istina-30-pravil-destruktivnoy-polemiki-v-feysbuke> (21.02.2022).

20. Олійник О. Б. Риторика. Навч. посібн. К.: Кондор, 2009, 170 с.
21. Педагогічна риторика: історія, теорія, практика : монографія / [О. А. Кучерук, Н. Б. Голуб, О. М. Горошкіна, С. О. Караман та ін.] ; за ред. О. А. Кучерук. – Київ : КНТ, 2016. – 258 с. рокопович Теофан. Філософські праці. Вибране; упорядкування та переклад В. Литвинова та ін. К. : Дніпро, 2012. 615 с.
22. Прокопович Феофан. Філософські твори : в 3 т.; [пер. з латинської]. К. : Наукова думка, 1979. Т. 1. Про риторичне мистецтво..., Різні сентенції. 512 с.
23. Риторика: Навчально-методичний посібник з курсів «Основи риторики» та «Професійна риторика» / Укл. Гузенко І. І. Львів, 2014. 328 с.
24. Риторика: навч. посібн. (упор. Т.К. Ісаєнко, А.В. Лисенко). Полтава: Полт. НТУ, 2019. 247с.
25. Ружицький Р. Як писати промову. *Школа красномовець*. URL: <https://krasnomovec.club/yak-napisati-promovu/>
26. Ружицький Р. 12 способів як почати промову ефективно, приклади. *Школа красномовець*. URL: <https://krasnomovec.club/sposobi-yak-pochati-promovu/>
27. Сагач Г. Риторика. Навч. посібн. Вид. 2-е, перероб. і доп. К.: Вид.дім «Ін Юре», 2000. 568 с.
28. Сивачук Н. П., Снігур І. М., Санівський О. М. Академічна риторика. Навчально-методичний посібник для студентів-магістрантів. Умань, 2013. 374 с.
29. Софістика (Софізм) – що це таке та навіщо софісти розводять софістику. URL: <https://termin.in.ua/sofistyka-sofizm/> (Дата звернення 13.08.2022).
30. Спанатій Л. С. Риторика: Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл..К. : Видавничий дім «Ін Юре», 2008. 144 с.

31. Степура А. Книги про ораторське мистецтво українською мовою. *Майстерня Лева*. URL: <https://masterlev.com.ua/knygy-pro-oratorske-mystetstvo-ukrayinskoyu-movoyu/> (24.03.2021).
32. Сучасна педагогічна риторика: теорія, практика, міжпредметні зв'язки: Зб. наук. праць за матер. наук. семінару / За ред. Т. А. Космеди. Львів: ПАІС, 2007. 268 с.
33. Ткаченко Л. П. Традиції українського академічного красномовства. Збірник наукових праць Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди «Теорія і методика навчання : проблеми та пошуки». Харків : ХНПУ, 2018. Вип. 14. С. 141–147.
34. Толкунова Н. Гарна вимова. Медіашкола «Новий кадр» URL: <https://www.youtube.com/playlist?list=PLxeiSyIBANyE1DhHnj5MJrX8twNh77hrq>.
35. Черемшинська Н. Ораторське мистецтво «Майстерність публічних виступів». URL: https://www.youtube.com/watch?v=dqS_BbnLZ7I (26.01.2017).
36. Шафер Джек. Мистецтво переконання. Дев'ять способів вплинути на людей. *Life*. URL: <https://life.nv.ua/ukr/blogs/mistectvo-perekonannya-9-sposobiv-vplinuti-na-lyudey-50026769.html> (28.11.2019)
37. Шевчук С. В., Клименко І. В. Українська мова за професійним спрямуванням: Підручник. 2-ге вид., виправ. і доповнен. К.: Алерта, 2011. 696.
38. Aristotle. *Rhetoric*. Translated by Roberts, W. Rhys. URL: <https://web.archive.org/web/20150213071234/http://rhetoric.eserver.org/aristotle/index.html> (Дата звернення: 14.08.2022 р.)
39. *A Synoptic History of Classical Rhetoric*, 2014.
40. Kashyap Athena & Dyquist Erika. Writing, Reading & College Success: A First-Year Composition Course for All Learners by Kashyap Athena & Dyquist Erika. City College of San Francisco. LibreTexts. 2020. URL: https://human.libretexts.org/Courses/City_College_of_San_Francisco/Writing

[Reading and College Success%3A A First-Year Composition Course for All Learners \(Kashyap and Dyquisto\)/00%3A A Front Matter/07%3A Preface](#)

41. Lee J. J. Size matters: An exploratory comparison of small and large-class university lecture introductions. – *English for Specific Purposes* 28(1) (2009) 42-57.
42. Malavska, Valerija (2016). Genre of an Academic Lecture. [International Journal on Language Literature and Culture in Education](#), 3(2). P. 56 – 84, C. 57. DOI: [10.1515/llce-2016-0010](#)
43. [Mason Komay](#). The Art Of Persuasion: What It Is And How To Practice It. *BetterHelp*. <https://www.betterhelp.com/advice/persuasion/the-art-of-persuasion-what-it-is-and-how-to-practice-it/> March 29, 2022.
44. Roochnik David. Is Rhetoric an Art? *Rhetorica: A Journal of the History of Rhetoric*, Vol. 12, No. 2 (Spring 1994), pp. 127- 154. <https://doi.org/10.1525/rh.1994.12.2.127> URL: <http://www.jstor.org/stable/10.1525/rh.1994.12.2.127>. <https://people.bu.edu/roochnik/documents/IsRhetoricanArt.pdf>
45. Thompson S. Frameworks and contexts: A genre-based approach to analysing lecture introductions. – *English for Specific Purposes* 13(2) (1994) 171-186. 56.
46. Zivkovic Branka & Vukovic-Stamatovic, Milica. Is investigating discipline-specific academic lecture introductions a goal worth pursuing? A corpus-based study of the rhetorical organization of mathematics lecture introductions. *Revista signos: Estudios de Lengua y Literatura*. 2021, vol.54, n.105, pp.120-140. <http://dx.doi.org/10.4067/S0718-09342021000100120>.

Тетяна Богданівна Качак, докторка філологічних наук, професорка кафедри початкової освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника

Академічна риторика. Методичні рекомендації.

Івано-Франківськ, 2023. 84 с.

Рекомендовано до друку Вченою радою Педагогічного факультету Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (Протокол № 6 від 22 лютого 2023 р.)